

Vladimir Findak

KINEZILOGIJA I PODRUČJA EDUKACIJE, SPORTA, SPORTSKE REKREACIJE I KINEZITERAPIJE U RAZVITKU HRVATSKOG DRUŠTVA

1. UVOD

Tema 25. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske nije se našla slučajno na „dnevnom redu“ ovogodišnje Škole. Naprotiv, na temelju inventure naslovljenih tema tijekom protekle 24 škole, dakle, uvidom u problematiku o kojoj se raspravljalo posljednjih četvrt stoljeća, došli smo do spoznaje ne samo da imamo pravo, nego i obvezu sve to staviti u službu daljnjeg razvitka hrvatskog društva.

Zbog toga i ovogodišnja Škola ima, uz ostalo, zadaću ne samo da upozna svekoliku javnost s aktualnom problematikom vezanom uz našu supstratnu znanost i njezina primijenjena područja, nego i da ukaže na moguće pravce njihova doprinosa daljnjem razvitku hrvatskog društva. Dakako, sve to uz maksimalno uvažavanje ne samo onoga što je bilo jučer ili što se događa danas, nego i onoga što nas čeka sutra.

Dakako, u tom korpusu vrijednosti treba, uz ostalo, ukazati na činjenicu da čovjek, tj. ljudi danas žive drugačijim životom ili, još konkretnije, životom koji se bitno razlikuje od njihova života jučer. Sve se mijenja brzo i brže nego što želimo, dovoljno je upitati se koliko se svijet promijenio samo za našega života?! Jedino što je sigurno jesu promjene pa ispada da su jedino promjene konstanta suvremenog društva. Dakako, čovječanstvo, suvremena civilizacija traži odgovore na te promjene, a poglavito na one koje imaju attribute tzv. globalnih problema, kao što su npr. zdravlje, obrazovanje, slobodno vrijeme, ekologija, ljudska prava i drugo. Očito je, dakle da se radi ne samo o univerzalnim pitanjima suvremenog svijeta, nego i o izuzetno važnim civilizacijskim pitanjima s kojima se na direktan ili indirektan način bore brojne znanosti (Beek, 2004., Reich, 2004.)

Da bismo što bolje locirali milje u kojem u svemu tome egzistiraju kineziologija i njezina primijenjena područja, treba se suglasiti da se upadljive karakteristike procesa globalizacije, industrijalizacije, informatizacije, automatizacije i drugih atribucija koje prate život i rad ljudi u suvremenom društvu djelomično odražavaju na suvremenog čovjeka, poglavito na njegovo zdravlje, uz ostalo, i zbog sve veće prisutnosti hipokinezije. Dakako, to vrijedi i za najmlađe i mlade, štoviše upravo oni registriraju u najvećoj mjeri promjene koje slijepo prate civilizacijske tijekove (Findak, 2001., Hardman, 2008., Marin, 2001).

S obzirom da se uslijed sve većeg prisustva u ograničavanju kretanja javljaju brojne zdravstvene tegobe koje puno koštaju ako se liječe, a malo ili ništa, ako se vježbanjem spriječe, razlog je da se u svijetu sve češće poduzimaju različite mjere u području odgoja i obrazovanja (Findak, Prskalo, 2011). Javljaju se brojni pokreti masovnog vježbanja koji okupljaju sve više ljudi kako bi se spriječile negativne posljedice nedovoljnog kretanja kojega nameće suvremeni način života i rada.

Budući su danas kineziologijska teorija i praksa na takvoj razini koja omogućuje da se naznačeni i brojni drugi civilizacijski trendovi, poglavito oni koji su vezani uz kompenzacijsku ulogu edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije mogu uspješno rješavati uz pomoć znanstveno utemeljenog tjelesnog vježbanja, sve se više ukazuje potreba da kineziologija i njezina primijenjena područja preuzmu ulogu u još većoj mjeri nego dosada u uspostavljanju ravnoteže između suvremenog čovjeka i izmijenjenog načina života i rada u suvremenom društvu.

Držimo da se to od kineziologa s pravom traži i očekuje jer imaju veliku moć utjecaja na antropološki status onih s kojima rade. Štoviše, tako snažan utjecaj da se može pouzdano tvrditi da ne postoje ili su rijetke djelatnosti u kojima se u takvoj mjeri može utjecati na tako veliki broj obilježja, osobina i sposobnosti kao što je moguće stručno vođenom nastavom tjelesne i zdravstvene kulture, treningom ili sportsko-rekreacijskim vježbanjem (Findak, Mraković, Metikoš, 1995).

Ako se slažemo da dosada izložena pitanja predstavljaju dobru orijentaciju u traženju odgovora na istaknuti naslov, onda ćemo se vjerojatno suglasiti i s tim da ih treba sagledati ne samo s općeg kineziološkog gledišta, nego i s općeg društvenog motrišta, a poglavito onih koja su ili koja mogu biti u funkciji daljnjeg razvitka hrvatskog društva.

2. KINEZIOLOGIJA I NJEZINA PRIMIJENJENA PODRUČJA IZMEĐU SADAŠNJOSTI I BUDUĆNOSTI

Govoreći o kineziologiji između sadašnjosti i budućnosti nemoguće je ne spomenuti da su u proteklom razdoblju učinjeni gotovo gigantski koraci u razvoju naše supstratne znanosti i njezinih primijenjenih područja. Naime, uz sve poteškoće, kojih nije bilo malo, kineziologija je sigurno utirala put svojega razvoja, pa je u znanstvenim promišljanjima dostignuta ona razina koja bez pretjerivanja omogućuje da se svi važniji problemi u našem području mogu znanstveno rješavati, što je omogućilo da preraste u samosvojnu znanosti (Findak, Mraković, 1998).

Međutim, i pored dosada postignutih značajnih rezultata, ne samo u području supstratne znanosti, nego i u njezinim primijenjenim područjima, određeni pokazatelji i primjeri iz svakodnevne prakse pokazuju da još uvijek ne uspijevaju u potrebitoj mjeri odgovoriti na sve izazove koji proizlaze iz života i rada u suvremenom društvu. Kada

se radi o kineziologiji npr., ne kasnimo za svijetom u spoznaji, ali kasnimo za svijetom u primjeni znanstvenih spoznaja u praksi. To, uz ostalo, iz razloga što nedostaju mehanizmi, načini i putevi primjene znanstvenih spoznaja u praksi. Otuda se za budućnost nameću dva važna cilja (1) nastaviti dalje sa znanstvenom produkcijom, i to poglavito s onom koja će biti aplikativna i (2) primjerenom regulativom i adekvatnim praktičnim mjerama osigurati brzi protok informacija od trenutka spoznaje do njihove primjene u praksi (Findak, 2015).

To se odnosi, u manjoj ili većoj mjeri, i na pojedina područja primijenjene kineziologije, Tako npr. i povrh nepobitnih dokaza o potrebi i korisnosti tjelesnog vježbanja za život i rad suvremenog čovjeka, a poglavito za najmlađe i mlade, svijest ljudi o potrebi tjelesnog vježbanja nerijetko je bliža prošlom, nego ovom stoljeću.

Dokaz tome je, uz ostalo, i činjenica da je u našem školstvu dva sata nastave tjelesne i zdravstvene kulture prisutno već više od jednog stoljeća, kao da se u tom razdoblju u promjeni načina života, uključujući djecu, učenike i mladež, nije baš ništa dogodilo?! (Findak, 2014.). Nije li i to jedan od razloga zbog kojeg kod najmlađih i mladih sve više opada interes za uključivanje u sport (Kovač, Jurak, Strel, 2007), a na taj način za bavljenje sportom i poslije školovanja? Ili, nije li i to jedan od uzroka što još uvijek kod dijela ljudi teško, a kod nekih nikako ne prodiro u svijest kultura vježbanja. Izgleda da smo još uvijek bliži natjecateljsko-gledateljskoj kulturi, nego kulturi vježbanja! Možda je i to jedan od razloga zbog čega obuhvat naših građana koji se redovito bave nekom sportsko-rekreacijskom aktivnošću, još uvijek ne prelazi 15%, i pored toga, što smo već dobrano zakoračili u 21. stoljeće?!

S obzirom da će u koreferatima biti riječi o svakom pojedinom području primijenjene kineziologije, mi ćemo ukazati na samo neka pitanja za koja držimo da su važna ili bi trebala biti ne samo za budućnost tih područja, nego i za njihov mogući i potreban doprinos daljnjem razvitku hrvatskoga društva.

Kada se radi o području kineziološke edukacije smatramo da bi bilo nužno (1) u kurikulumu (koji je u izradi) osigurati promjenu naziva područja u „Kineziološko odgojno-obrazovno područje“ i predmeta u „Kineziološka kultura“, i (2) povećanje broja sati. Potreba da se u nazivu područja i predmeta, dakle, u toj sintagmi nalazi i atribucija koja ima korijene u supstratnoj znanosti, proizlazi ne samo kao posljedica spoznajno-teorijskog postignuća kineziologije, nego i kao poruka, kako za našu stručnu javnost, tako i za širu stručno javnost, odnosno najširu društvenu javnost (Findak, 2014). Potreba za povećanjem broja sati proizlazi iz činjenice da ovaj predmet ima sve značajniju razvojno-kompenzacijsku ulogu u životu djece, učenika i mladeži (Findak, 2012). Ovu tvrdnju temeljimo na rezultatima znanstvenih istraživanja pa shodno tome predlažemo da se za učenike nižih razreda osnovne škole provodi svaki dan po jedan sat nastave tjelesne i zdravstvene kulture, za učenike viših razreda osnovne škole i za učenike srednjih škola po tri sata tjedno, i to po mogućnosti svaki

drugi dan (Findak, 2009). Istaknuti prijedlog o broju sati nastave tjelesne i zdravstvene kulture u višim razredima osnovne škole i srednjim školama u potpunosti se slaže s prijedlogom Europske unije. Naime, u točki 10. Rezolucije Europskog parlamenta izrijeком se pozivaju sve članice da uvedu obveznu nastavu tjelesne i zdravstvene kulture u trajanju od najmanje 3 sata tjedno (XXX EU, 2007).

Što se tiče sporta, ocjenjujući prezentno stanje, u tom području primijenjene kineziologije učinjeni su gotovo gigantski koraci. Uostalom, najbolja potvrda tome je da su naši brojni sportaši osvajali različita odličja u mnogim sportovima diljem svijeta, od europskih i svjetskih prvenstava do olimpijskih igara, a to čine i dalje. Međutim, bilo bi neprimjereno, a ponekad i opasno, i za sadašnje i za buduće generacije, smatrati da se samo vrhunskim sportom iscrpljuje naša sveukupna djelatnost u tom području primijenjene kineziologije, odnosno da su to naši jedini ciljevi u sportu. Tako je iz razloga što se nerijetko zaboravlja, poglavito u pristupu valorizaciji sporta, da su zdravlje i optimalan razvoj onih koji se bave sportom, bar u istoj mjeri važni i za njih i za društvo u cjelini koliko i postizanje vrhunskih rezultata. Zbog toga, kada je riječ o budućnosti sporta, držimo da je takav pristup sportu i sportašima od višestruke vrijednosti i za njih same, ali i za sve poklonike sporta, a poglavito za sve one koji se namjeravaju baviti sportom.

Kako se radi o sportskoj rekreaciji treba ustvrditi da su u prethodnom razdoblju, tj. od poratnih godina do danas učinjeni značajni koraci što, međutim, ne znači da s postojećim stanjem možemo biti zadovoljni. To je iz razloga što, bilo u stalnim, povremenim, prigodnim ili individualnim oblicima sportsko-rekreacijskih aktivnosti, još uvijek nije obuhvaćeno ni 15% građana! Dakako, uzroci prezentnog stanja u ovom području primijenjene kineziologije su brojni. S jedne strane leže u objektivnim čimbenicima (nedostatak primjerenih objekata, financijskih sredstava, sve veća prisutnost tzv. novih modela vježbanja, kao i drugi pritisci današnjice na slobodnom tržištu ponude i sve veće potražnje, i dr.), a s druge strane u subjektivnim čimbenicima (nerazumijevanje u pojedinim sredinama, nedovoljno korištenje prirodnih resursa, nestručan rad u slobodnoj ponudi stručnjaka, nedovoljno korištenje javnih medija u promociji sportsko-rekreacijskih aktivnosti, i dr.). I dok na otklanjanje uzroka objektivnog porijekla se i ne može, bar ne uvijek, utjecati, na subjektivne čimbenike bi u narednom razdoblju trebalo utjecati u puno većoj mjeri nego dosada, što se poglavito odnosi na primjerenije tretiranje sportske rekreacije u Zakonu o sportu te na kadrove. To sasvim konkretno znači da se zalažemo za profesionalni odnos prema radu, svejedno radi li se o angažmanu profesionalnih ili amaterskih kadrova u obavljanju bilo koje djelatnosti u području sportske rekreacije. Dakako, to iz razloga što nestručnjaci ili tzv. priučeni stručnjaci u pravilu nanose štetu i mogu biti opasni za one s kojima rade! Sve bolje je u dijelu sportske rekreacije koji se odnosi na osobe s invaliditetom, zahvaljujući ne samo razvoju tzv. asistentnih tehnologija, nego i sve kvalitetnijem radu koji je prisutan u radu s osobama s invaliditetom (Černić, 2015).

Što se tiče kineziterapije treba ustvrditi da ovo područje primijenjene kineziologije sve više korespondira sa stanjem u područjima edukacije i sportske rekreacije. Tako je iz razloga što, s jedne strane, dva sata nastave tjelesne i zdravstvene kulture tjedno nije dovoljno da učenici zadovolje svoje biološke potrebe za kretanjem, a i sve manje se uključuju u izvannastavne i izvanškolske tjelesne aktivnosti, i s druge strane što je i broj odraslih ljudi koji se redovito bave sportsko-rekreacijskim aktivnostima još uvijek relativno skroman. To su sasvim sigurno glavni razlozi zbog kojih se povećava broj djece, učenika i mladeži, kao i odraslih osoba, kojima je potreban kineziterapijski tretman. Ovo područje primijenjene kineziologije ima mogućnost odgovoriti na to stanje, poglavito uz pomoć novih tehnologija. Naime, primjenom novih tehnologija u kineziterapiji povećavaju se mogućnosti u svim fazama kineziterapeutskog tretmana, od dijagnoze, realizacije programiranog procesa vježbanja, do dobivanja povratnih informacija o efektima programa, što sve zajedno utječe na kvalitetu rada (Trošt, Čiliga, 2015) Dakako, dobro je što kineziterapija može uspješno odgovoriti na istaknute hendikepe, ali nije dobro da u budućnosti prevladavaju kineziterapijski programi nad redovnim programima vježbanja ili preventivnim zdravstvenim programima.

Kada se radi o kadrovima, s obzirom da se u suvremenom društvu razvijaju nove paradigme života, s razlogom se i u osposobljavanju sadašnjih, a pogotovo budućih kadrova očekuju nove paradigme suvremenog kineziologa. To uz ostalo znači da buduće kineziologe treba osposobljavati i osposobiti ne samo da su spremni pogledati u oči sadašnjosti, nego i odgovoriti na izazove budućnosti. Shodno tome već tijekom studija treba omogućiti svima studentima, koji to žele, da steknu što više dodatnih kompetencija, kako bi u realnom životu, tj. nakon stjecanja diplome imali više šansi na tržištu zapošljavanja. Osim toga, dopunske kvalifikacije sutrašnjim stručnjacima osiguravaju veću mobilnost tijekom rada unutar pojedinih područja primijenjene kineziologije.

Nadalje, permanentno i kvalitetno stručno usavršavanje potrebno je ne samo zbog toga da se osigura povećana migracija znanja iz teorije u praksu, nego i obrnuto. To je iz razloga što za kvalitetnu eksploataciju stečenih kompetencija nisu dovoljna samo znanja koja su studenti usvojili tijekom studija, nego je potrebna i njihova primjena u praksi. Štoviše, stalna provjera kroz praksu, putem permanentnog stručnog usavršavanja njihova nadogradnja ili jednom riječju cjeloživotno učenje zapravo je garancija uspjeha u radu. Zato nam se čini opravdanim i na ovom mjestu ponovno aktualizirati neophodno uređenje licenci za rad, dakako, pod pretpostavkom da će licenciranje rada biti uvriježena praksa ne samo u svim područjima primijenjene kineziologije, nego i u svim drugim djelatnostima. Nema sumnje da bi to moglo ljekovito djelovati ne samo na rad naših stručnjaka, nego i na povoljniji odnos svih drugih čimbenika, koji su jednako kao i mi odgovorni za zdravlje, sreću i blagostanje svekolikog pučanstva u našoj zemlji.

3. MOGUĆI I POTREBNI DOPRINOS KINEZILOGIJE I PODRUČJA EDUKACIJE, SPORTA, SPOTSKE REKREACIJE I KINEZITERAPIJE U DALJNJEM RAZVITKU HRVATSKOG DRUŠTVA

Imajući u vidu naznačene obrise kineziologije i njezina primijenjena područja u prethodnom poglavlju, postavlja se pitanje, pa shodno tome očekujemo i odgovor, o mogućem i potrebnom doprinosu naše supstratne znanosti i područja edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije daljnjem razvitku hrvatskog društva!

S obzirom da budućnost svake znanosti i struke ovisi, a i dalje će ovisiti, o brojnim čimbenicima koje danas nije moguće predvidjeti (Kenneth, 2005), što vrijedi i za naše područje rada i djelovanja, teško je biti egzaktnim futurologom, pa nam u odgovoru na istaknuti naslov ne preostaje drugo nego da iznesemo naša stremljenja i vjerojatnost događanja ususret što je moguće većem doprinosu kineziologije i njezinih primijenjenih područja daljnjem razvitku hrvatskog društva.

Shodno tome, držimo da se agregati mogućeg i potrebnog doprinosa kineziologije i njezinih primijenjenih područja u daljnjem razvitku hrvatskog društva nalaze u poduzimanju sljedećeg:

1. U tom korpusu vrijednosti treba na prvom mjestu istaknuti da kineziologija i područja edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije imaju najveću vrijednost kada imaju jasan autoritet, autoritet koji se temelji na novim znanstvenim spoznajama. Zbog toga naša strateška promišljanja i strateške promjene vezane uz našu supstratnu znanost i struku i konačno, sukladno s tim što se očekuje od našeg finalnog kineziološkog proizvoda, odnosno naših budućih kolegica i kolega kineziologa, uključujući i njihovu ulogu u daljnjem razvitku hrvatskog društva, ne može biti npr. 2016. i ranije, jer nas to dovodi da razmišljamo i rješavamo probleme iz prošlosti?! Ne, naprotiv, trebamo imati viziju kako zamišljamo 2022. godinu (kada će naši srednjoškolci koji su maturirali 2016./2017. završiti Fakultet), 2026. godinu (kada će Fakultete završiti srednjoškolci koji su 2017. godine upisali prvi razred srednje škole), 2034. godinu (kada će Fakultet završiti učenici koji su 2017. upisali prvi razred osnovne škole). Shodno tome dakle, treba osigurati viziju budućeg razvoja kineziološke teorije i prakse!

S obzirom da se s globalnim problemima današnjice (kao npr. zdravlje, odgoj i obrazovanje, slobodno vrijeme, ekologija i dr.) u većoj ili manjoj mjeri susreću svi, da za čovječanstvo predstavljaju ne samo izazove nego i traženje rješenja, da se u biti radi o univerzalnim pitanjima civiliziranog svijeta što, uz ostalo, podrazumijeva pitanja za rješavanje kojih ne postoje granice, uzrok je da se s njima na direktan ili indirektan način bave brojne znanosti? Štoviše, svjedoci

smo da se znanosti koje se bave istaknutim fenomenima današnjice svaki dan sve više, da svaka znanost ne samo traži nego vjerojatno i vidi svoje „mjesto pod suncem“ u njihovu rješavanju, pa se s pravom postavlja pitanje mjesta i uloge kineziologije i njezinih primijenjenih disciplina u svemu tome, u protivnom to će preuzeti netko drugi?!

Držimo da se naša supstratna znanost mora (1) nastaviti baviti problematikom koja imanentno pripada kineziologiji i njezinim primijenjenim područjima i (2) treba se puno intenzivnije nego dosada usredotočiti na bavljenje s onim globalnim problemima ili s dijelovima tih problema s kojima se ne bavi ni jedna druga znanost, koji nisu obrađeni od strane ni jedne druge znanosti ili su obrađeni „samo usput“. Mišljenja smo, kada je riječ o paradigmi za efikasniju supstratnu znanost, da su to ključna empirijska pitanja kineziologije i njezinih primijenjenih disciplina i područja. Ako se slažemo da je najveća vrijednost svake znanosti kada ima viziju, što će reći, ako znamo što trebamo činiti danas, onda možemo ne samo govoriti, nego i očekivati veću efikasnost naše znanosti u budućnosti.

Dakako, to podrazumijeva, uz ostalo, da i kineziološka izobrazba nastavnika, trenera, organizatora sportske rekreacije i kineziterapeuta, treba biti u što je moguće većoj mjeri bliska sa stvarnošću, što će reći da studente, buduće kineziologe ne treba opterećivati s dezintegriranim fragmentima posebnih znanja koja mu kasnije u realnom životu nisu potrebna. Naprotiv, ususret što efikasnijeg osposobljavanja finalnog kineziološkog proizvoda treba budućim kineziolozima osigurati takvo obrazovanje koje ima značajnu ulogu kako za efikasan prijenos stečenih znanja, tako i za proizvodnju novih znanja, a na taj način i za njihovu pripremu i osposobljavanje za život i rad u suvremenom društvu. Dakle, kao finalni produkt našeg studija očekujemo kreativne stručnjake kineziologije osobe pune kineziološkog erosa.

2. Hoće li kineziologija i njezina primijenjena područja u narednom razdoblju dati veći ili manji doprinos razvitku hrvatskog društva svakako ovisi i o drugim čimbenicima, među kojima ovom prilikom ističemo njihovu spremnost za efikasnijom komunikacijom, uređenu legislativu i standarde kineziološke profesije, sve naglašeniju potrebu eksplicitnog definiranja profesionalne autonomnosti i profesionalne odgovornosti i dr.

U korpus dosada neostvarenih zadaća koje su izuzetno važne ne samo za daljnji zavoj kineziologije i njezinih primijenjenih područja, a na taj način i njihov što je mogući veći doprinos razvitku hrvatskog društva, svakako spada Kineziološki leksikom ili Kineziološki rječnik kojega nemamo ni poslije gotovo šest desetljeća od inauguracije naše supstratne znanosti? Držimo, da bi prvenstveno za efikasniju promociju i popularizaciju kineziologije i područja edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije ne samo u znanstvenoj i stručnoj javnosti, nego i opće

društvenoj javnosti, bilo od neprocjenjive vrijednosti da jedno takvo štivo ugleda što prije svjetlo dana. Uz naznačene komparativne prednosti Kineziološki leksikon ili Kineziološki rječnik omogućio bi puno, puno kvalitetniju komunikaciju ne samo s nama srodnim i ostalim znanostima i strukama, odnosno znanstvenicima i stručnjacima iz drugih područja, nego i među nama samima, odnosno među našim kolegicama i kolegama kineziolozima.

U želji da ovaj prijedlog ne ostane nedorečen, držimo da bi za prezentaciju kineziologije u javnosti i njezine afirmacije u tzv. sustavu bliskih znanosti, bilo prihvatljivije rješenje da se odlučimo za Kineziološki leksikon. Istina, treba odmah kazati i ovo, leksikon je za izradu nešto zahtjevniji od rječnika, ali su zato s obzirom na svrhu i cilj koji se želi njegovim izdavanjem postići, pozitivne posljedice znatno veće.

Veći ili manji doprinos kineziologijske teorije i prakse u daljnjem razvitku hrvatskog društva ovisi i o uređenosti legislative vezane uz područje djelovanja i rada kineziologa, dakako, bez obzira o kojem se području primijenjene kineziologije radi. U tom sustavu vrijednosti kao prioriteta zadaća nameće se osnivanje Kineziološke komore. Prvi uvjet za ostvarenje te zadaće je da se donese Zakon o kineziološkoj komori, što dosada i pored najbolje namjere nismo uspjeli. Dakle, ta obveza nije ostvarena, što znači da treba i dalje u tom smjeru djelovati jer potreba za njezinim osnivanjem nije prestala! Naprotiv, najbolja potvrda tome je što još uvijek nemamo definirane standarde kineziološke profesije u skladu s novim i promijenjenim uvjetima života i rada u suvremenom društvu!

Dovoljno je u prilog tome kazati da je u relativno kratkom vremenu došlo do značajnih promjena, kako u uvjetima rada, poglavito s adrese novih tehnologija koje se koriste u svim primijenjenim područjima kineziologije, tako i s aspekta povećane odgovornosti stručnjaka i sudionika koji se njima koriste. To je istodobno razlog što naši stručnjaci raspolažu s izuzetno suptilnim informacijama o onima s kojima rade, koje prerastaju tzv. obične informacije i po svojem pragu osjetljivosti postaju informacije prvoga reda. Ako tome dodamo da naši stručnjaci raspolažu svakim danom sve više i s drugim moćnim sredstvima tijekom provođenja nastavnog procesa, trenajnog procesa ili procesa tjelesnog vježbanja, onda je potreba da se što prije definira što je to profesionalna autonomnost, a što je profesionalna odgovornost, utoliko veća. Dakle, sve upućuje na zaključak, s obzirom da se radi o profesiji koja (1) implicira autonomiju u svojem radu kako u pogledu kreativnosti, tako i u pogledu odgovornosti, i (2) što je zanimanje kineziologa krajnje senzibilno na promjene, nego istodobno i podložno promjenama, da je potrebno hitno riješiti odnosno definirati standarde kineziološke profesije.

3. U čvrstom uvjerenju da ćemo prethodno istaknute pretpostavke vezane uz našu supstratnu znanost i njezina primijenjena područja, a koja predstavljaju temeljni uvjet za sve drugo, što doprinosi ili može doprinositi daljnjem razvitku hrvatskog društva u narednom razdoblju uspješno rješavati i riješiti, držimo da bi udarni pravac našega djelovanja u daljnjem razvitku hrvatskog društva trebao biti promicanje novoga stila života svih generacija (Hatz, 2001).
4. Istine radi, treba reći da smo u tom pogledu zadnjih dvadeset pet godina dosta učinili. U prilog tome najbolje govore podaci prema kojima su dosadašnje Ljetne škole bile uvijek posvećene aktualnim pitanjima, da smo usvojili brojne zaključke, donosili rezolucije, među kojima i „Deklaraciju o tjelesnom vježbanju kao čimbeniku zdravlja“ koja je usvojena na 3. ljetnoj školi, 1994. godine (Findak, Metikoš, Mraković, 1995). O važnosti i vrijednosti te rezolucije dovoljno svjedoči podatak da je „Deklaraciju“, kao prvi takav dokument u povijesti naše zemlje prihvatio iste godine Hrvatski olimpijski odbor te da je 1995. godine upućena Međunarodnom olimpijskom odboru. Nema sumnje da je i to bio jedan od naših skromnih doprinosa da ne kažemo aktivan odgovor na sve prisutniji motorički inaktivitet gotovo, svih kategorija stanovništva, zbog čega smo dobili brojna priznanja.

S obzirom da rezultati brojnih istraživanja upozoravaju da je hipokinezija sve prisutnija kod djece, učenika i mladeži (Findak, Mraković, 1998., Findak, 2009., Findak, Prskalo, 2011.), i ne samo u našoj zemlji (Kovač, Jurak, Strel, 2007.), držimo da bi već spomenutu „Deklaraciju o tjelesnom vježbanju kao čimbeniku zdravlja“ trebalo aktualizirati! To iz razloga što se zbog komparativnih prednosti koje tjelesno vježbanje ima u suvremenim uvjetima života i rada (Findak, 2012; Findak, 2014.) potreba za osiguravanjem kineziološke pismenosti tijekom školovanja sve više nameće kao univerzalna potreba suvremenog čovjeka. Naime, zbog potvrđenih vrijednosti koje tjelesne aktivnosti imaju u suvremenim uvjetima života i rada (Raczek, 1998.) držimo da bi svaki učenik trebao tijekom školovanja steći opću pismenost, informatičku pismenost i kineziološku pismenost. To, uz ostalo, znači da bi učenike tijekom školovanja trebalo osposobiti da tjelesno vježbanje (u najširem smislu riječi), prakticiraju ne samo u školi nego i izvan škole, kao i kasnije nakon školovanja ili, jednom riječju, da im tjelesno vježbanje postane i ostane cjeloživotna potreba odnosno sastavni dio kulture življenja! Shodno tome predlažemo da se osiguravanje stjecanja kineziološke pismenosti tijekom školovanja proglasi kao jedno od temeljnih ljudskih prava, što znači da bi trebalo tako stipuliranu „Deklaraciju“ uputiti u Ujedinjene narode na usvajanje, dakako, poštujući potrebitu proceduru za usvajanje takve inicijative, odnosno dokumenta.

Što se tiče mobilizacije ostalog dijela našeg stanovništva, odnosno njihova što većeg obuhvata i uključivanja u primjerene modele organiziranih i individualiziranih oblika tjelesnog vježbanja, treba i ovom prilikom jasno reći da tu zadaću ne mogu obaviti samo stručnjaci i struka, da ne kažemo samo kineziolozi. Naprotiv, to treba činiti smišljeno, planski, uporno i sustavno, te na način da se puno, puno više nego dosada uključe svi oni koji su u našem društvu odgovorni za zdravlje naših građana, vodeći računa da ni zdravlja pa ni zadovoljstva nema bez primjerenog kretanja, odnosno primjerene tjelesne aktivnosti.

Dakako, osobito značenje u svemu tome imaju i sredstva javnog komuniciranja, a osobito televizija. Smatramo da se ne mogu javni mediji osloboditi obveze sprečavanja odgovornosti u vrednovanju različitih aktivnosti, ni obveze stvaranja takovog modela života u kojem će ljudi u 21. stoljeću imati potrebu, ali i mogućnost da realiziraju svoje temeljne biotičke potrebe, u koje sasvim sigurno spada i primjereno tjelesno vježbanje. Naprotiv, čvrstog smo uvjerenja da bi uz njihovu pomoć u narednom razdoblju i naša supstratna znanost i struka mogli dati još veći doprinos daljnjem razvitku hrvatskog društva.

Ovim uvodnim izlaganjem željeli smo potaknuti vaša razmišljanja o potrebnom i mogućem doprinosu kineziologije i područja edukacije, sporta, sportske, rekreacije i kineziterapije razvitku hrvatskog društva.

Očekuje se cijenjene dame i gospodo, poštovane kolegice i kolege, da ćete svojim istupima i promišljanjima dopuniti ove misli, koje bi uz izlaganje ostalih uvodničara, nositelja priopćenja i aktivno sudjelovanje svih sudionika na ovom skupu, mogla biti osnova timu stručnjaka u izradi završnog dokumenta o poduzimanje mjera i postupaka uz pomoć kojim bi naša supstratna znanost i njezina primijenjena područja trebala u još većoj mjeri nego dosada dati svoj doprinos daljnjem razvitku hrvatskog društva.

4. ZAKLJUČAK

Na temelju dosada izrečenog o kineziologiji i područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije u razvitku hrvatskog društva, sve upućuje na zaključak da ova problematika zaslužuje ne samo veću pažnju, nego i više odgovora na pitanja koja u većoj ili manjoj mjeri determiniraju mogući i potreban doprinos naše supstratne znanosti i njezinih primijenjenih područja daljnjem razvitku našega društva.

Držimo stoga da će se ova problematika sasvim sigurno naći u fokusu interesa ne samo sudionika na ovogodišnjoj Ljetnoj školi kineziologa, nego i brojnih stručnjaka izvan ovog skupa. Zbog toga treba reći da ni spomenuta pitanja, a niti navedena

vidjenja nisu jedina koja upućuju na mogući i potreban doprinos kineziologije i njezinih primijenjenih područja daljnjem razvitku hrvatskog društva. Naprotiv, treba ih shvatiti i prihvatiti (1) kao pitanja koja na direktan ili indirektan način tangiraju naslovljenu temu referata (2) te kao agregate koji jesu ili mogu biti u službi mogućeg i potrebnog doprinosa kineziologije i područja edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije razvitku hrvatskog društva.

S obzirom da naša supstratna znanost i njezina primijenjena područja sigurno koračaju u budućnost očekujemo od svih čimbenika u našoj zemlji, koji su odgovorni za daljnji razvitak hrvatskog društva, da što prije iskoriste naše potencijalne mogućnosti, jer se ciljevi civiliziranog društva bez nas ne mogu realizirati!

5. LITERATURA

1. Beck, V. (2004). Moć protiv moći u doba globalizacije, nova svjetska politička ekonomija. Zagreb. Školska knjiga
2. Černić, Ž. (2015). Primjena i utjecaj novih tehnologija na kvalitetu rada u području sportske rekreacije. U V. Findak (ur.). Primjena i utjecaj novih tehnologija na kvalitetu rada u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije (str. 36-42). Zagreb: Hrvatski kineziološki savez.
3. Findak, V., Metikoš, D., Mraković, M. (1995). Civilizacijski trendovi i biotički opstanak čovjeka. Napredak, 136 (4): 398-404.
4. Findak, V., Mraković, M. (1998). Strategija razvoja tjelesne i zdravstvene kulture, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije u Hrvatskoj u 21. stoljeću. U V. Findak (ur.). Strategija razvoja tjelesne i zdravstvene kulture, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije u Hrvatskoj u 21. stoljeću (str. 3-11). Zagreb: Savez pedagoga fizičke kulture Hrvatske
5. Findak, V. (2001). Kineziološki pogledi na uspješnu školu. U H. Vrgoč (ur.) uspješna škola (str. 182-187). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor
6. Findak, V. (2009). Kineziološka paradigma kurikula tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja za 21. stoljeće. Metodika, 10 (2) 371-382
7. Findak, V., Prskalo, I. (2011). Kinesiological prevention – an important factor in the integrative power of kinesiology. In 6th International Scientific Conference on Kinesiology 2011. (D. Milanović, G. Sporiš, Ed). Zagreb: Faculty of Kinesiology, 223-225
8. Findak, V. (2012). Kineziološka prevencija u području edukacije. U Đ. Miletić (ur.) 4. međunarodni znanstveni kongres „Suvremena kineziologija“ (str. 34-42). Split: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Splitu
9. Findak, V. (2014). Kineziološka kultura kao izazov za suvremenu teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. Croatia Journal of Education. 16 (3) 623-641

10. Findak, V. (2015). Kinesiological Education-Present and Future. International Scientific conference. Book of Abstracts (T. Gardić-Alerić, M. Rijavec, Ed). Zagreb: Faculty of Teacher Education
11. Hardman, K. (2005). Physical education in schools: a global perspective. *Kinesiology*, 40 (1) 5-28
12. Hatz, A. (2004). *Sehusucht Analität*. Möglingen: Mobile
13. Keneth, V.C. (2005). *Kako uspjeti u životu*. Zagreb: IEP
14. Kovač, M., Jurak, G., Strel, J. (2007). *Šport u življenski slogi otrok in mladine*. Ljubljana: Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani, Zbor društev športnih pedagogov Slovenije
15. Reich, R. (2004). *The Future of Success*, New York: Afred Knopf
16. Raczek, J. (1998). *Hipokineza i jej skutki jako problem spoleczney cywilizacji*. Katowice. AWF
17. Trošt, T., Ciliga, D. (2015). Primjena i utjecaj novih tehnologija na kvalitetu rada u području kineziterapije. U V. Findak (ur.). *Primjena i utjecaj novih tehnologija na kvalitetu rada u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije* (str. 43-52). Zagreb: Hrvatski kineziološki savez.
18. XXX (2007). *Rezolucija Europskog parlamenta o ulozi tjelesnog odgoja u obrazovanju*. Lisabon: Europska unija